

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen

Allmänna byrån, I1

Beslutande
Minister
Camilla GunellFöredragande
Tillfällig Bygg- och energiingenjör
Dmitri MikhalevJusterat
Omedelbart

Nr 14

Lagstiftningspromemoria om revidering av avsnitt 3 i
bilagan till landskapsförordning (2015:5) om Ålands
byggbestämmelsesamling
ÅLR 2025/1731

Beslut

Det beslöts att sända lagstiftningspromemoria om revidering av avsnitt 3 i bilagan till landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling enligt **bilaga 1, I125E14** till lagberedningen.

Lagstiftningspromemoria om nytt avsnitt 3 i bilagan till landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling

Ärendenummer ÅLR 2025/1731

Inledning	1
Bakgrund om Ålands byggbestämmelsesamling	1
Förslag till föreskrifter och allmänna råd om Utformning och rumshöjd, driftutrymmen och tillgänglighet och användbarhet för byggnader och tomter (Avsnitt 3 i Ålands byggbestämmelsesamling)	3
Detaljerad ändringsspecifikation.....	18

Inledning

Allmänna byrån vid Infrastrukturavdelningen har tagit fram förslag på revidering av avsnitt 3 i Ålands byggbestämmelsesamling. Avsnitt 3 handlar om Utformning och rumshöjd, driftutrymmen och tillgänglighet och användbarhet för byggnader och tomter. Förslaget innehåller både reviderade föreskrifter och reviderade tillhörande allmänna råd.

Förslaget till reviderade föreskrifter och allmänna råd för avsnitt 3 är baserade på svenska Boverkets följande föreskrifter:

- Boverkets föreskrifter om krav på tomter m.m. (BFS 2024:13)
- Boverkets föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål (BFS 2024:11)
- Boverkets föreskrifter om byggnaders tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (BFS 2024:12)
- Ålands byggbestämmelsesamling, avsnitt 3. Tillgänglighet, bostadsutformning, rumshöjd och driftutrymmen vid byggande

Allmänna byråns arbete med de att revidera avsnitten 3 påbörjades i början av 2024. Allmänna byrån har tagit del av Boverkets nya föreskrifter på området och en noggrann beredning har därmed genomförts.

Förslag till nytt avsnitt 3 i Ålands byggbestämmelsesamling har skickats på remiss till kommunernas byggnadsinspektörer, till landskapets fastighetsverk, till Funktionsrätt Åland och internt, till social- och miljöavdelningen.

Under lagberedningsprocessen behöver eventuella övergångsbestämmelser med beaktande av de föreslagna revideringarna av föreskrifterna övervägas i kommande författning, dvs i landskapsförordning som ändring av bilagan till landskapsförordningen om Ålands byggbestämmelsesamling.

Nedan finns förslag till nytt avsnitt 3 i Ålands byggbestämmelsesamling. I promemorian finns även en detaljerad lista per avsnitt över de föreslagna ändringarna och tilläggen jämfört med dagens bestämmelser, samt de anpassningar till åländska förhållanden som gjorts.

Bakgrund om Ålands byggbestämmelsesamling

Landskapsförordningen (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling trädde i kraft 1 mars 2015 och upphävde den tidigare landskapsförordningen (2008:109) om Ålands byggbestämmelsesamling.

Ålands byggbestämmelsesamling utgör en sammanställning av:

- Föreskrifterna i bilagan till landskapsförordningen (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling
- Allmänna råd fastställda av landskapsregeringen genom beslut

En föreskrift är en bestämmelse som ska följas medan ett allmänt råd är en anvisning som innehåller generella rekommendationer om tillämpningen av föreskrifterna. Ett allmänt råd anger hur någon kan eller bör handla för att uppfylla den tvingande föreskriften. De allmänna råden föregås av texten Allmänt råd och har en indragen text i anslutning till den föreskrift som de hänför sig till.

Anledningen till detta upplägg är att landskapsregeringen inte vill hindra den tekniska utvecklingen genom alltför detaljstyrande bestämmelser. Om man väljer att inte göra på det sätt som anges i ett allmänt råd ska man kunna visa att den tvingande föreskriften ändå uppfylls.

Alla föreskrifter har inte tillhörande allmänna råd. I de avsnitt där det finns ett allmänt råd men ingen föreskriftstext så är det allmänna rådet ett råd till den övergripande regeln i lag eller förordning. Ett allmänt råd kan även innehålla en upplysning eller en hänvisning, t.ex. till andra föreskrifter utfärdade av andra myndigheter, såsom arbetarskyddsförvaltningen.

Ålands byggbestämmelsesamling med alla avsnitt hittas här: <https://www.regeringen.ax/infrastruktur-kommunikationer/bygga-bo/aland-byggbestammelsesamling> och landskapsförordningen (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling hittas här <https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/20155>

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om Utformning och rumshöjd, driftutrymmen och tillgänglighet och användbarhet för byggnader och tomter (Avsnitt 3 i Ålands byggbestämmelsesamling)

Nedanstående förslag innehåller både förslag till föreskrifter och allmänna råd där de allmänna råden är indragna och har en kursiverad rubrik.

3 Utformning och rumshöjd, driftutrymmen och tillgänglighet och användbarhet för byggnader och tomter

3:1 Övergripande bestämmelser

3:11 Allmänt

Detta avsnitt innehåller föreskrifter och allmänna råd till 12 kap. 64–65 §§ i plan- och bygglagen avseende utformning av byggnader och tomter och tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga i byggnader och på tomter. Föreskrifterna beaktar även relevanta bestämmelser i 30 § 3 och 4 mom. och 64 § 4 mom. landskapslag (2020:12) om socialvård samt i 16 § 2 mom. äldre­lag (2020:9) för Åland.

Mindre avvikelser från föreskrifterna i detta avsnitt får göras i enlighet med avsnitt 1:21.

3:12 Definitioner

3:121 Termer och uttryck

Termer och uttryck i denna författning har samma betydelse som i plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland och plan- och byggförordning (2008:107).

3:122 Definitioner av särskilda begrepp och uttryck

I detta avsnitt avses med

avfallsanordningar: fasta anordningar för hantering av avfall, t.ex. sopsugar och maskinellt lyftbara storbehållare (nedgrävda och ytplacerade),

angöringsplats: en plats för kortare tillfällig uppställning av bil eller annat fordon för på- och avstigning eller lastning och lossning,

boendeenhet: del av bostad som är upplåten för enskilt bruk i bostäder där vissa bostadsfunktioner delas,

bostadsfunktioner: funktionerna sömn och vila, samvaro, matlagning, måltider, hygien och förvaring,

särskilda boendeformer för äldre: bostäder enligt 3 kap. 21 § 3 mom. Landskapslag(2020:12) om socialvård.

driftutrymmen: Utrymmen som huvudsakligen används för byggnaders drift och skötsel, t.ex. fläktrum, städutrymmen, hissmaskinrum, avfallsutrymmen, undercentraler och pannrum.

kommunikationsutrymme: ett utrymme i en byggnad som huvudsakligen används till förflyttning,

livsmedelslokal: en i artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 852/2004 avsedd byggnad, lokal eller del av en sådan samt andra platser där livsmedel är avsedda för försäljning eller annan överlåtelse tillverkas, förvaras, transporteras, saluförs, serveras eller på annat sätt hanteras, dock inte primärproduktionsställen.

matlagning: beredning och förvaring av livsmedel,

publik lokal: en lokal dit allmänheten har tillträde,

småhus: Med småhus avses ett hus med högst två bostäder,

tillgänglig och användbar: tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga,

tillgänglighet och användbarhet: tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga.

3:123 Dimensionerande mått

Då det i denna författning anges att tomter, byggnader eller delar av byggnader ska vara tillgängliga och användbara ska måtten för eldriven rullstol för begränsad utomhusanvändning (mindre utomhusrullstol) vara dimensionerande och utrymme för manövrering med rullstol ska finnas. Följande mått är dimensionerande:

- planmått 0,70 x 1,50 meter,
- vändmått av en cirkel med diametern 1,50 meter, och
- öppningsmått för fri passage minst 0,80 meter.

I enskilda bostäder är dock följande mått för manuell eller liten eldriven rullstol dimensionerande

- planmått 0,70 x 1,20 meter,
- vändmått av en cirkel med diametern 1,30 meter, och
- öppningsmått för fri passage minst 0,76 meter.

3:2 Utformning och rumshöjd, driftutrymmen och kundtoaletter i livsmedelslokaler

3:21 Utformning och dimensionering av bostäder

3:211 Lämplighet för sitt ändamål

En bostad ska utformas och dimensioneras för bostadsfunktionerna. Utformningen och dimensioneringen ska göras med hänsyn till

- sin långsiktiga användning,
- bostadens storlek,
- det antal boende som den är avsedd för,
- behovet av avskiljbara delar av rum, och
- den inredning och utrustning som behövs.

3:212 Rum för personhygien

Bostaden ska ha ett rum för personhygien. Rummet ska ha fast inredning och utrustning för personhygien.

3:213 Utrymme för att tvätta och torka tvätt

Utrymme för att tvätta och torka tvätt får placeras utanför bostaden och delas av flera bostäder. Utrymmet ska finnas i bostädernas närhet.

Ett sådant utrymme som delas av flera bostäder, ska ha fast inredning och utrustning för att maskinellt tvätta och torka tvätt.

Utrymmet, den fasta inredningen och utrustningen ska vara dimensionerade för de bostäder som delar funktionen.

3:214 Utrymmet för matlagning

Ett utrymme för bostadsfunktionen matlagning ska ha fast inredning och utrustning för matlagning. Den fasta inredningen och utrustningen ska vara dimensionerad för det antal personer som bostaden är avsedd för.

Första stycket gäller inte i boendeenheter som är avsedda för personer med demenssjukdom i särskilda boendeformer för äldre. Dock ska nödvändiga installationer vara förberedda.

Om bostadsfunktionen matlagning delas av flera boendeenheter enligt 3:217 Bostäder med boendeenheter 1 punkt, ska den fasta inredningen och utrustningen enligt första stycket vara dimensionerad så att den är lämplig för det antal personer som delar den.

3:215 Utrymme för förvaring

Utrymme för förvaring som inte är för dagligt bruk får placeras utanför bostaden men i dess närhet. Om utrymmet är placerat utanför bostaden ska det vara avskilt.

Allmänt råd

Bostadsfunktionen förvaring kan delas in i förvaring som är för dagligt bruk, förvaring som inte är för dagligt bruk samt förvaring av skrymmande objekt.

Bestämmelsen att förvaringen ska vara avskild innebär att varje bostad har sitt eget utrymme. Det möjliggör att förvaringen kan stängas och låsas.

3:216 Rum för förvaring av skrymmande föremål

Rum för förvaring av skrymmande föremål för dagligt bruk får placeras utanför bostaden och får delas av flera bostäder. Rummet ska vara dimensionerat för de bostäder som delar funktionen.

3:217 Bostäder med boendeenheter

- Bostadsfunktionerna samvaro, matlagning och måltider får delas av flera boendeenheter som är avsedda för en person. De delade funktionerna ska finnas i anslutning till boendeenheterna. De delade funktionerna ska vara dimensionerade så att de är lämpliga för det antal personer som delar dem. Bostadsfunktionen matlagning får delas av högst tolv personer.
- Rum för personhygien får delas av högst tre boendeenheter som är avsedda för en person. Rummet ska finnas i anslutning till, och på samma plan, som boendeenheterna.
- Bostadsfunktionerna samvaro, matlagning och måltider får delvis delas av flera boendeenheter som är avsedda för flera personer, som komplement till funktionerna i boendeenheterna.
- I särskilda boendeformer för äldre, med boendeenheter, får bostadsfunktionerna samvaro, matlagning och måltider delvis delas av flera boendeenheter, som komplement till funktionerna i boendeenheterna. De delade funktionerna ska finnas i anslutning till boendeenheterna.

För särskilda boendeformer för äldre får punkterna 1–3 inte tillämpas.

För särskilda bostäder för personer med nedsatt funktionsförmåga får ingen av punkterna tillämpas.

3:22 Rumshöjd

Rumshöjden ska vara tillräcklig för att undvika olägenheter för människors hälsa och vara anpassad till rummets avsedda användning.

Allmänt råd

Regler om ventilation finns i avsnitt 6:25. Regler om fri höjd finns i avsnitt 8:34.

3:221 Bostäder

Rumshöjden i bostäder ska vara minst 2,40 meter. I småhus får dock rumshöjden i vinds- och suterrängvåningar samt källare vara lägst 2,30 meter. I begränsade delar av rum får dessa rumshöjder underskridas. I sådana delar av rum där ståhöjd behövs får rumshöjden dock inte vara lägre än 2,10 meter under horisontella delar av tak eller 1,90 meter under snedtak.

Allmänt råd

Exempel på rum eller avskiljbara delar av rum avsedda för människor att vistas i mer än tillfälligt finns i avsnitt 1:6.

3:222 Publika lokaler

Rumshöjden i publika lokaler ska vara minst 2,70 meter. I rum avsedda för ett mindre antal personer får denna rumshöjd underskridas. Rumshöjden får dock inte vara lägre än 2,40 meter.

Allmänt råd

Exempel på rum avsedda för ett mindre antal personer är rum med plats för högst 16 personer.

3:223 Arbetslokaler

Rumshöjden i arbetsrum ska normalt vara minst 2,50 meter.

Rumshöjden i undervisningslokaler och andra lokaler avsedda för ett större antal personer ska vara minst 2,70 meter.

Allmänt råd

Regler om arbetslokalers rymlighet återfinns även i finska författningar om arbetarskydd. Närmare information om detta samt om eventuella avvikelser beträffande rumshöjd i arbetslokaler kan erhållas av arbetarskyddsförvaltningen.

3:224 Rum att vistas i tillfälligt

I rum eller avskiljbara delar av rum i bostäder och publika lokaler avsedda för människor att vistas i tillfälligt ska rumshöjden inte vara lägre än 2,10 meter.

Allmänt råd

I avsnitt 1:6 finns exempel på rum eller avskiljbara delar av rum avsedda för människor att vistas i tillfälligt.

Regler om rumshöjd i arbetslokaler återfinns även i finska författningar om arbetarskydd. Närmare information om detta kan erhållas av arbetarskyddsförvaltningen.

3:23 Utformning av driftutrymmen

Driftutrymmen ska placeras och utformas så att risken för olyckor vid användning, kontroll och underhåll av utrymmena och deras installationer begränsas. Driftutrymmena och deras installationer ska dessutom placeras och utformas så att risken för brukarnas eller grannarnas hygien eller hälsa begränsas.

Det ska finnas tillräcklig plats för material och utrustning samt för drift- och underhållsarbete.

Allmänt råd

I driftutrymmen bör det finnas belysning och eluttag, samt vid behov vattentätt golv, tappvatteninstallation, golvbrunn med avdunstningsskydd, nödbelysning och fasta anordningar för hantering av tunga installationsdelar.

Om det finns risk för personskador bör driftutrymmena vara låsbara.

Dörrar till fläktrum bör hängas så att de öppnas mot eventuellt övertryck, det vill säga vid övertryck inåt mot rummet och vid undertryck ut från rummet.

Regler om vatten och avlopp finns i avsnitt 6:6.

Regler om utrymmen med krav på vattentäta eller vattenavvisande skikt finns i avsnitt 6:533.

Ytterligare regler om hissar finns i finska handels- och industriministeriets förordning om användning av hissar (FFS 663/1996), tillämpad på Åland genom landskapsförordning (2011:11) om tillämpning av riksbestämmelser om elsäkerhet.

Regler om utformning av driftutrymmen återfinns även i finska författningar om arbetarskydd.

Regler om manuell hantering och belastningsergonomi återfinns även i finska författningar om arbetarskydd.

3:231 Tillträdesvägar till driftutrymmen

Driftutrymmen ska placeras och utformas så att risken för olyckor begränsas vid tillträde och transporter. Tillträdesvägarna ska utformas så att det finns tillräcklig plats för transport av stora och tunga installationsdelar. Tillträdesväg genom en bostadslägenhet får endast finnas till installationer avsedda enbart för den enskilda bostaden.

Allmänt råd

Tillträdesvägar till driftutrymmen via stegar, utvändiga trappor och yttertak bör undvikas.

Regler om tillträdesvägar till tak finns i avsnitt 8:2421.

Regler om transportvägar och manuell hantering återfinns även i finska författningar om arbetarskydd.

3:232 Avfallsutrymmen och avfallsanordningar

I eller i anslutning till en byggnad ska det finnas utrymmen eller anordningar för hantering av avfall som kan användas av alla brukare av byggnaden. För småhus får lösa avfallsbehållare användas. Utrymmena ska utformas och dimensioneras så att de, utöver vad som anges i avsnitt 3:23, möjliggör återvinning av avfallet.

Allmänt råd

Hushållsavfall som av hygieniska skäl behöver lämnas ofta, som till exempel matavfall, bör kunna lämnas så nära bostaden som möjligt. Avståndet mellan byggnadens entréer och utrymmen eller anordningar för avfall bör inte överstiga 50 meter från flerbostadshus.

Krav på tillgänglighet och användbarhet finns i avsnitt 3:3 och 3:4.

3:24 Antal toaletter för kunder i livsmedelslokaler

Det ska finnas ett tillräckligt antal toaletter för kunder, anslutna till ett effektivt avloppssystem. Toaletterna får inte vara direkt förbundna med utrymmen där livsmedel hanteras och ska vara ändamålsenligt utrustade. Det är även tillåtet att kundtoaletterna finns i närheten av livsmedelslokalen.

Allmänt råd

Antal kundplatser	Antal Toaletter (för kvinnor)	Antal toaletter (för män)
<25	En gemensam toalett räcker	
26–50	1	1 + 1 urinoar
51–100	2	1 + 2 urinoarer
101–150	3	1 + 2 urinoarer
151–200	3	2 + 2 urinoarer (eller 1 + 3)
201–250	4	2 + 3 urinoarer
251–300	4	2 + 4 urinoarer (eller 3 + 3)
301–400	5	3 + 4 urinoarer
>400	Från fall till fall	

3:3 Tillgänglighet och användbarhet på tomter

3:31 Tillämpningsområde

Allmänt råd

Av 64 § PBL följer att personer med funktionsnedsättning ska kunna komma till bebyggelsen och på annat sätt använda tomten om det är möjligt med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt.

3:311 Tillgängliga och användbara gångvägar

En tomt som ska vara tillgänglig och användbar ska ha gångvägar mellan tillgängliga och användbara entréer till byggnader på tomten och andra tillgängliga och användbara målpunkter på eller i direkt anslutning till tomten.

Tillgängliga och användbara gångvägar ska där det är möjligt utformas utan nivåskillnader. Där nivåskillnader inte kan undvikas ska de utjämnas med ramper. När gångvägar har vilplan för att vara tillgängliga och användbara ska vilplanets längd minst medge plats för rullstol som manövreras av en hjälpare.

Tillgängliga och användbara gångvägar ska

- utformas med hänsyn till den avsedda användningen,
- vara lätta att upptäcka och följa,
- luta högst 1:12, och
- kunna användas som sammanhängande taktila och visuella ledstråk.

Allmänt råd

En tillgänglig och användbar gångväg bör

- vara så horisontell som möjligt,
- inte luta mer än 1:50 i sidled,
- ha en fri bredd på minst 1,5 meter alternativt minst 1,0 meter och då ha vändzoner med högst 10 meters mellanrum,
- vid öppningar i till exempel staket, häckar och liknande ha en fri bredd på minst 0,90 meter,
- vara fri från hinder, och
- utjämnas med en 0,9–1,0 meter bred ramp till 0-nivå om det finns nivåskillnader vid övergången mellan olika typer av gångytor och platser.

Naturliga ledytor som gräskanter, murar, staket, kanter och fasader kan kompletteras med konstgjorda ledytor till ett sammanhängande ledstråk.

Fasta sittplatser med rygg- och armstöd i anslutning till tillgängliga och användbara gångvägar och entréer ökar tillgängligheten och användbarheten för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Regler om ramper på tomter finns i avsnitt 3:314.

Regler om kontraster och markeringar på tomter finns i avsnitt 3:315 och regler om tillgängliga och användbara entréer finns i avsnitt 3:42.

3:312 Angörings- och parkeringsplatser

På eller i nära anslutning till en tomt som ska vara tillgänglig och användbar ska det finnas minst en angöringsplats för fordon inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré.

Angöringsplatsen ska placeras och utformas så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- och/eller orienteringsförmåga att använda angöringsplatsen.

På en sådan angöringsplats ska det finnas minst en tillgänglig och användbar parkeringsplats för fordon. Parkeringsplatsen ska utformas och placeras så att det är möjligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att självständigt använda parkeringsplatsen.

När parkeringsplats för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga är utrustad med laddstolpe, ska stolpen vara placerad så att en person i rullstol själv kan ansluta kabeln. Laddstolpen ska ha sådan höjd att displayen är läsbar och uttaget åtkomligt för en person i rullstol.

Allmänt råd

Antal parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga bör dimensioneras med hänsyn till avsedd användning eller antal bostäder och långsiktigt behov.

Breddmått på en parkeringsplats som ska medge att en större utomhusrullstol tas in från sidan bör vara minst 5,0 meter.

En långsgående parkeringsplats behöver ha ett breddmått på 3,6 meter så att förare kan ta sig i och ur sin rullstol på förarsidan utan att vara exponerad för trafiken. Om gatan är lågtrafikerad och har mycket låga hastigheter kan ett smalare mått accepteras. Längden på en långsgående parkeringsplats bör vara 7,0 meter så att en person i rullstol kan ta sig till gångbanan bakom bilen.

Lutningen i längs- och sidled på angöringsplatser och parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga bör inte överstiga 1:50.

Parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelseförmåga bör vara tydligt skyltade, även vintertid.

3:313 Gångtytor på tomter

Gångtytor ska utformas så att personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga kan ta sig fram och så att personer i rullstol kan förflytta sig självständigt.

Markbeläggningen på gångtytor ska vara fast, jämn och halkfri.

Allmänt råd

Gångtytor kan till exempel finnas på gångvägar, angöringsplatser, lekplatser och ramper, samt trappor.

Betongmarkplattor, släta stenhällar, fasta och jämna grusytor och asfalt är exempel på lämpliga ytmaterial.

Regler om kontrast- och varningsmarkeringar på gångtytor finns i avsnitt 3:315 och i avsnitt 8:91.

3:314 Ramper på tomter

Ramper ska kunna användas av personer med nedsatt rörelseförmåga. De ska luta högst 1:12.

Allmänt råd

En lutning på 1:20 eller flackare bör eftersträvas. Ramper bör kompletteras med trappor där det är möjligt.

För personer med nedsatt rörelseförmåga kan det vara svårt att klara flera ramper i rad med en total höjd på mer än 1,0 meter.

En ramp bör

- ha minst 2 meter långa vilplan,
- ha en höjdskillnad på högst 0,5 meter mellan vilplanen,
- ha fri bredd på minst 1,3 meter,
- vara fri från hinder,
- ha minst 40 mm högt avåkningskydd om det finns nivåskillnader mot omgivningen och
- tvärlutningen får högst vara 1:50.

Regler om trappor och ledstänger finns i avsnitt 8:91.

3:315 Kontraster och markeringar på tomter

Parkeringsplatser, angöringsplatser för bilar och friytor, liksom gångtytor, trappor, ramper och konstgjorda ledytor samt manöverdon ska vara lätta att upptäcka.

Allmänt råd

Kontrast mot omgivningen kan åstadkommas med avvikande material och ljushet.

Konstgjorda ledytor kan bestå av material med avvikande struktur och ljushet som faller in i markbeläggningen, t.ex. tydligt kännbara plattor i en slät yta.

En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS (Natural Color System) mellan kontrastmarkeringen och den omgivande ytan kan avsevärt öka möjligheten för synsvaga att uppfatta markeringen.

Regler om kontrastmarkering av trappor finns i avsnitt 8:91.

3:316 Belysning för orientering på tomter

Belysningen längs tillgängliga och användbara gångvägar och vid parkeringsplatser för bilar och friytor ska utformas så att personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga kan orientera sig.

Allmänt råd

Exempel på friytor är lekplatser, bollplaner och gemensamma uteplatser.

På tillgängliga och användbara gångvägar bör markytan vara tillräckligt och jämnt belyst. Fast belysning bör inte vara bländande.

3:317 Orienterade skyltar på tomter

Orienterande skyltar ska vara tillgängliga och användbara.

Allmänt råd

Orienterade skyltar bör vara lättbegripliga och lättlästa, och kan anses vara det enligt nedan:

- De bör ha ljushetskontrast och vara placerade på lämplig höjd så att de kan läsas/höras såväl av personer som använder rullstol som av stående personer med nedsatt syn.
- De bör placeras där man förväntar sig att de ska finnas och så att man kan komma tätt intill dem.
- Textstorleken bör väljas efter läsavståndet och ytan bör inte ge upphov till reflexer.
- Skyltar bör kompletteras med bokstäver i upphöjd relief samt i vissa fall med punktskrift och talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända bildsymboler.

3:32 Framkomlighet för räddningsfordon

Avståndet från uppställningsplats för räddningsfordon till en byggnads angreppspunkter ska vara högst 50 meter.

Om särskilda skäl föreligger får ett längre avstånd än 50 meter tillämpas. Med särskilda skäl avses skäl som beror på behovet av räddningsinsats utifrån byggnadens ändamål eller svårigheter att komma fram till byggnaden på tomten med räddningsfordon utifrån de geografiska förutsättningarna.

3:321 Räddningsväg

En räddningsväg ska anordnas om ett avstånd på högst 50 meter enligt 3:32 första stycket inte är möjligt att uppnå genom uppställningsplats för räddningsfordon inom gatunätet eller motsvarande.

Räddningsväg, inklusive in- och utfart och uppställningsplats för räddningsfordon, ska utformas och dimensioneras så att god framkomlighet uppnås.

3:33 Skydd mot olyckor

3:331 Gångvägar

Gångvägar mellan en byggnads entré och parkerings- och angöringsplatser ska utformas och dimensioneras för den avsedda användningen så att det går att använda dem på ett säkert sätt.

3:332 Ledstänger

Regler om trappor och ledstänger finns i avsnitt 8:91.

3:333 Öppningar i mark

Öppningar i mark på en tomt ska ha hållfasta anordningar som skyddar mot fall. På en tomt där det med hänsyn till den avsedda användningen kan förväntas att yngre barn vistas utan ständig tillsyn av vuxna, ska dessa anordningar utformas så att yngre barn inte kan öppna, lyfta eller på annat sätt ta sig förbi dem.

Allmänt råd

Kravet gäller öppningar i mark som människor har anordnat. Öppningarna kan förekomma av flera olika skäl. Det kan till exempel vara kulvertar, ljusschakt, ventilationsbrunnar eller inspektionsbrunnar för teknisk infrastruktur. Det kan också vara andra typer av underjordiska byggnader och andra anläggningar som leder till öppningar i mark på en tomt. Kravet på anordningar som skyddar mot fall är alltså inte tänkt att omfatta öppningar i form av naturliga nivåskillnader, bergsskärningar eller bergsavsatser.

3:34 Säkerhet vid användning vid uppförande av vissa andra anläggningar än byggnader

3:341 Avfallsanordningar

Öppningar i avfallsanordningar på en tomt ska ha skyddsanordningar. På en tomt där det med hänsyn till den avsedda användningen kan förväntas att yngre barn vistas utan ständig tillsyn av vuxna, ska skyddsanordningarna utformas så att yngre barn inte kan ta sig förbi dem.

3:342 Fasta lekredskap

Fasta lekredskap på en tomt ska utformas och placeras så att risken för personskador begränsas. Underlaget till fasta lekredskap som kan innebära risk för fall ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador begränsas.

3:343 Fasta bassänger

Fasta bassänger, avsedda för bad eller simning, ska ha skydd mot drunkning. Skydden ska utformas så att yngre barn inte kan ta sig förbi dem.

Öppningar för utlopp i fasta bassänger avsedda för bad eller simning ska utformas så att risken för personskador begränsas.

3:344 Dammar, fasta brunnar och fasta behållare

Dammar, fasta brunnar och fasta behållare som inte är slutna och där vätska förvaras, ska ha skydd som begränsar risken för drunkning. Skydden ska utformas så att de begränsar risken att yngre barn drunknar. Skydd i form av lock och galler på brunnar och fasta behållare ska

- ha betryggande hållfasthet, och
- utformas så att de begränsar risken för olyckor för yngre barn.

3:4 Utformningskrav och tekniska egenskapskrav gällande tillgänglighet och användbarhet vid uppförande av nya byggnader

3:41 Grundläggande krav och avgränsning av tillämpningsområde

För att uppfylla det krav på tillgänglighet och användbarhet som anges i 65 § PBL ska en byggnad vara projekterad och utförd på ett sådant sätt att byggnaden är tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Reglerna gäller inte för småhus om det med hänsyn till terrängen inte är rimligt att uppfylla kraven.

Allmänt råd

För fritidshus med högst två bostäder anges i avsnitt 1:1 att reglerna i avsnitt 3 i dess helhet inte gäller.

För arbetslokaler kan eventuella avvikelser från reglerna tillåtas med stöd av finska arbetarskyddsbestämmelser. Närmare information om detta erhålls av arbetarskyddsförvaltningen.

3:42 Entréer till byggnader

Huvudentréer till en byggnad ska vara placerade och utformade så att de är tillgängliga och användbara. Kravet gäller även andra entréer, om det är nödvändigt för att uppfylla kravet på tillgänglighet och användbarhet.

För en- och tvåbostadshus räcker det att det går att ordna ramper till entréer som ska vara tillgängliga. Ramperna ska kunna placeras på byggnadens tomt och utformas enligt kraven i 3:314.

Tillgängliga och användbara entréer ska vara lätta att upptäcka.

Allmänt råd

För att en entré ska vara lätt att upptäcka bör den vara

- Kontrastmarkerad (se 3:315) och
- Väl belyst (se 3:316).

Orienterande skyltar bör utformas enligt avsnitt 3:317.

Regler om ramper finns i 3:314 och i 3:431.

3:43 Kommunikationsutrymmen

Kommunikationsutrymmen ska vara tillgängliga och användbara. Utformning och disposition ska bestämmas med hänsyn till hur utrymmet ska användas och hur ofta det används. Breddmått i kommunikationsutrymme ska dessutom bestämmas utifrån utformningen och längden av utrymmet.

Transport med sjukbår ska kunna ske från varje bostad. För bostäder med delade bostadsfunktioner gäller kravet från varje boendeenhet.

Kommunikationsutrymmen som har nivåskillnader ska förutom trappa även ha ramp eller hiss. Om nivåskillnaden är större än 1 meter ska det finnas en hiss.

Allmänt råd

Ett kommunikationsutrymme bör

- ha en fri bredd på minst 1,30 meter, gäller dock inte trappor,
- vid begränsade hinder, t.ex. pelare, ha en fri bredd på minst 0,80 meter,
- om bredden på en korridor är mindre än 1,50 meter, ska ett vändutrymme med en diameter på minst 1,50 meter finnas var 15 meter.

För bostadslägenheter bör fri bredd för kommunikationsutrymmen enligt punkt a) ovan vara minst 1,20 meter. I publika lokaler bör ett kommunikationsutrymme särskiljas från möblerade ytor med exempelvis belysning eller avvikande material.

- Regler om när transport med sjukbår behöver kunna ske med hiss finns i 3:437.
- Regler om säker transport med sjukbår finns i avsnitt 8:232.
- Regler om skydd mot halka finns i avsnitt 8:22.
- Regler om skydd mot fall i trappor finns i avsnitt 8:232.
- Regler om hissar finns i avsnitt 3:436–3:437.
- Regler om trappor, räcken och ledstänger finns i avsnitt 8:232.
- Regler om skydd mot sammanstötning och klämning finns i avsnitt 8:3.
- Regler om ljusförhållanden finns i avsnitt 6:32.
- Fler regler om belysning och bländning och om skydd mot fall finns i avsnitt 8:21.

3:431 Ramper i byggnader

En ramp, som är till för att uppfylla kraven enligt 3:4, ska luta högst 1:12. Ett vilplan ska vara utformat med hänsyn till användningen. Längden på vilplanet ska minst medge plats för en rullstol och en medhjälpare bakom.

Allmänt råd

En ramp bör

- ha en höjdskillnad på högst 0,5 meter mellan vilplanen,
- ha en fri bredd på minst 1,3 meter,
- vara fri från hinder och
- ha minst 40 mm högt avåkningsskydd.
- En ramp blir säkrare att använda om den inte lutar mer än 1:20.

3:432 Kontraster och markeringar i byggnader

Viktiga målpunkter i byggnader liksom gångytor, trappor och ramper samt manöverdon ska vara lätta att upptäcka och hitta fram till även för personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Allmänt råd

Exempel på viktiga målpunkter i byggnader är entrédörrar och hissdörrar, samt, i publika lokaler, receptionsdiskar, toalettdörrar, dörrar i och till utrymningsvägar och informationsställen.

I publika lokaler bör det finnas logiska ledstråk som leder mellan utvalda målpunkter. På öppna ytor i t.ex. stationsbyggnader (terminaler), receptioner och foajéer bör sammanhängande taktila och visuella ledstråk finnas. Ledytor i golvet kan ordnas med avvikande material och med ljushetskontrast.

Kontrast mot omgivningen kan åstadkommas med avvikande material och ljushet. En ljushetskontrast på minst 0.40 enligt NCS (Natural Color System) mellan kontrastmarkeringen och den omgivande ytan ökar avsevärt möjligheten för synsvaga att uppfatta markeringen.

Logiska färgsystem underlättar orienteringen för personer med utvecklingsstörning eller andra orienteringssvårigheter.

Regler om kontrastmarkering av trappor finns i avsnitt 8:232.

Regler om skydd mot sammanstötning och klämning finns i avsnitt 8:3.

3:433 Belysning för orientering i byggnader

Belysningen i entréer och kommunikationsutrymmen ska utformas så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan orientera sig.

Allmänt råd

Golv i kommunikationsutrymmen bör vara tillräckligt och jämnt belysta.

Ljuskällan bör vara avskärmd och kontrasten i ljushet mellan angränsande utrymmen och mellan ute och inne bör inte vara för stor.

Regler om ljusförhållanden finns i avsnitt 6:32.

Regler om belysning och bländning som skydd mot fall finns i avsnitt 8:21.

3:434 Orienterande skyltar i byggnader

Orienterande skyltar ska vara tillgängliga och användbara.

Allmänt råd

Orienterande skyltar bör vara lättbegripliga och lättlästa, ha ljushetskontrast och vara placerade på lämplig höjd så att de kan läsas/höras såväl av personer som använder rullstol som av stående personer med nedsatt syn. De bör placeras där man förväntar sig att de ska finnas och så att man kan komma tätt intill dem.

Textstorleken bör väljas efter läsavståndet och ytan bör inte ge upphov till reflexer. Skyltar bör vara kompletterade med bokstäver i upphöjd relief samt i vissa fall med punktskrift och talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända bildsymboler.

Elektronisk skyltning bör vara utformad så att personer med nedsatt orienteringsförmåga kan uppfatta och förstå den.

3:435 Dörrar och portar

Vid en dörr som ska vara tillgänglig och användbar ska det finnas tillräcklig plats för att kunna öppna och stänga dörren från en rullstol. Dörrarna ska vara projekterade och utförda så att de kan användas självständigt av personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Allmänt råd

Det fria passagemåttet bör vara minst 0,80 meter, när dörren är uppställd i 90°, vid

- entrédörrar,
- hissdörrar,
- korridordörrar som är placerade vinkelrätt mot korridorens längdriktning,
- öppningar i förflyttningssvågar,
- dörrar till hygienrum i publika lokaler som ska vara användbara för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga,
- dörrar till samlingslokaler, och
- dörrar till bostadskomplement.

För innerdörrar i bostäder bör det fria passagemått vara minst 0,76 meter, när dörren är uppställd i 90°.

Regler om bredder i utrymningsvägar finns i avsnitt 5:334.

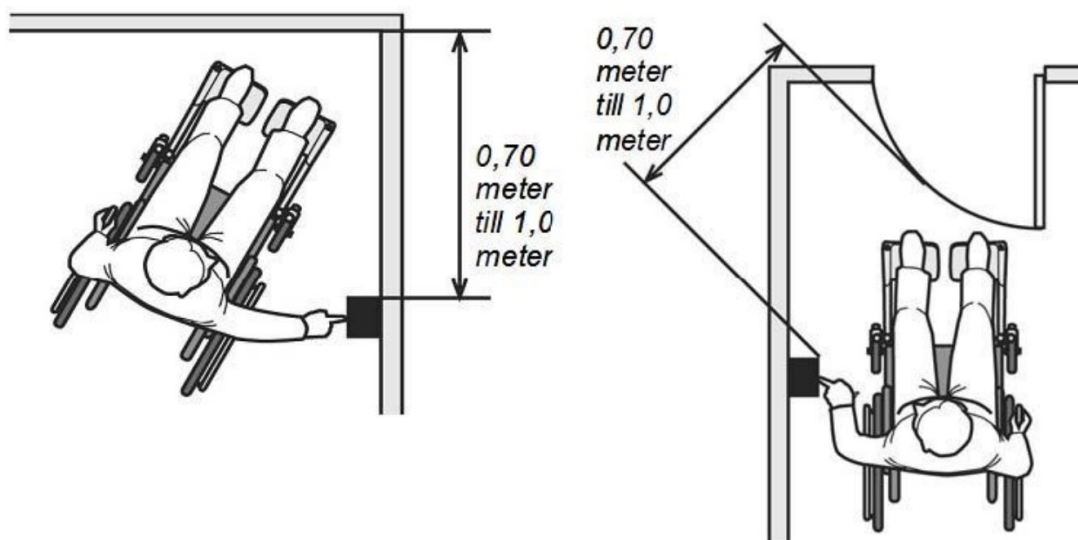
Regler om dörrar i arbetslokaler återfinns även i finska författningar om arbetarskydd.

Dörrar som ska vara tillgängliga och användbara bör förses med automatisk dörröppnare om de har dörrstängare eller är tunga.

Vid dörrar med automatisk dörröppnare är det viktigt att markera utrymmet där dörren slås upp eller att förse dörrarna med säkerhetssensorer eller liknande.

Manöverdon bör placeras så att de lätt kan nås från rullstol. En lämplig placering i höjddled är med centrum 90-110 cm från marken, och från hörn eller dörrblads framkant, minst 70 cm, men gärna 100 cm i ogynnsammaste läget.

Figur 3:435 Placering av manöverdon för dörröppnare

Manöverdon bör kunna hanteras av personer med nedsatt styrka eller nedsatt grip- eller precisionsförmåga eller av synskadade.

Dörr- och portöppningar bör utformas utan nivåskillnader, om det inte behövs en tröskel av till exempel fukt- eller klimatskäl. En eventuell tröskel bör dock vara så låg som möjligt och fasad, så att den är lätt att passera med rullstol eller rollator, och så att risken för att snubbla minimeras.

Exempel på hur dörrar kan utformas i andra hänseenden än de som har behandlats i detta allmänna råd finns bland annat i tillämpliga delar av svenska Myndigheten för delaktighets Riv hindren – Riktlinjer för tillgänglighet.

3:436 Krav på hiss eller annan lyftanordning

Om det behövs för att fylla grundläggande krav på tillgänglighet, användbarhet och för att en byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål, enligt 65 § PBL, ska en byggnad med fler än en våning vara försedd med en eller flera hissar eller andra lyftanordningar.

Trots första stycket ovan behöver ett flerbostadshus inte vara tillgängligt genom en hiss eller en annan lyftanordning, om byggnaden har färre än tre våningar. Innehåller sådana byggnader bostäder som inte kan nås från marken ska de dock vara projekterade och utförda så att det utan svårighet går att installera hiss eller annan lyftanordning i efterhand. Vid tillämpningen vid detta stycke ska med våning jämföras vind där det finns en bostad eller huvuddelen av en bostad.

3:437 Hisar och andra lyftanordningar

En hiss, som är till för att uppfylla kravet på att byggnader ska vara tillgängliga och användbara, ska minst rymma en person som använder rullstol och en medhjälpare. Hisskorgen eller lyftanordningen ska ha en minsta fri bredd på 1 100 mm. De ska kunna användas av personer med nedsatt rörelseförmåga, eller personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Transport med sjukbår i hiss ska kunna ordnas i bostadshus med fler än fyra plan.

I en byggnad som har fler än tio plan ska det finnas tillgång till mer än en personhiss.

Allmänt råd

Vilka hissar och andra lyftanordningar som ska vara tillgängliga och användbara regleras i avsnitt 3:436 och 3:437, detta kapitel. Hisar som uppfyller kraven finns i SFS -EN 81–70. Typ 2 (1,1 x 1,4 m) och 3 (2,0 x 1,4 m) i SFS -EN 81–70 uppfyller kraven på tillgängligt och användbart utrymme i hissen.

I SFS -EN 81-70 finns även lämpliga manöver- och signalorgan, där bilaga G bör användas för hissar i publika lokaler. Ytterligare regler om hissar finns i finska handels- och industriministeriets förordning om användning av hissar (FFS 663/1996), tillämpad på Åland genom landskapsförordning (2011:11) om tillämpning av riksbestämmelser om elsäkerhet.

Hissar som uppfyller kraven på utrymme med plats för sjukbår har invändigt mått på minst 1,1 x 2,1 meter.

Det finns även harmoniserade standarder för plattformhissar, SFS -EN 81–40 och SFS -EN 81–41.

3:44 Publika lokaler

3:441 Samlingslokaler

I en samlingslokal i en publik lokal behöver inte alla publikplatser vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Allmänt råd

Fasta platser för personer som använder rullstol bör integreras med övriga platser och ge samma möjlighet att se och höra som andra åskådare har.

3:442 Ljudmiljö

I en publik lokal, där ljudmiljön är väsentlig för att personer med nedsatt orienteringsförmåga ska kunna ta del av nödvändig information, ska ljudmiljön vara projekterad och utförd för god hörbarhet, god taluppfattbarhet och god orienterbarhet.

Allmänt råd

Kravet på god hörbarhet, god taluppfattbarhet och god orienterbarhet gäller publika utrymmen i exempelvis

- lokaler för kollektivtrafik,
- reseterminaler,
- lokaler för hälso- och sjukvård,
- samlingssalar, och
- receptioner.

Exempel på samlingssalar är hörsalar, teatrar, kyrkor och större konferensrum som rymmer minst 50 personer.

En efterklangstid på 0,6 sekunder bör uppnås, undantaget samlingssalar där efterklangstiden kan vara upp till 0,8 sekunder.

Om föreskriftens krav säkerställs på annat sätt kan efterklangstiden i stora lokaler med rumshöjd högre än 3,50 meter vara upp till 2,0 sekunder.

Lokalerna bör utformas så att bakgrundsnyvån ekvivalent ljudnivå L_{pAeq} från tekniska installationer, hissar eller annan trafik än egen trafik uppgår till högst

- 30 dB i samlingssalar,
- 35 dB i receptioner samt lokaler för hälso- och sjukvård, och
- 45 dB i övriga lokaler enligt första stycket.

Med egen trafik avses den trafik som genereras för att uppnå lokalens funktion, t.ex. bussar och tåg vid en reseterminal eller en järnvägsstation.

Om högtalarsystem används kan taluppfattbarheten verifieras enligt SFS-EN 60268-16. Talöverföringsindex STI bör överstiga 0,60 i hela lokalen och 0,70 i mer än hälften av lokalen.

Teleslingors funktion kan verifieras enligt IEC 60118-4.

För definition av efterklangstid och ekvivalent ljudnivå se avsnitt 7.

Regler om skydd mot buller finns i avsnitt 7.

3:443 Tillgängliga och användbara toaletter

Om det finns toaletttrum för allmänheten i en publik lokal, ska minst ett vara tillgängligt och användbart. Det ska ha fast inredning och utrustning som är projekterad och utförd så att personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga kan använda rummet. Plats ska finnas för att vända med en rullstol, och för förflyttning i sidled mellan en toalettstol och en rullstol på båda sidor.

Allmänt råd

I publika lokaler som har fler än ett plan med toaletter för allmänheten för minst en toalett på varje sådant plan vara tillgänglig och användbar.

Den tillgängliga och användbara toaletten bör ha

- Minsta måtten 2,2 x 2,2 meter,
- fritt utrymme på båda sidor av toalettstolen på minst 0,8 meter,
- minst 0,25 meter avstånd mellan stolen och väggen bakom,
- kontrastmarkeringar, och
- säkerhetslarm.

3:45 Tillgängliga bostäder

3:451 Bostäder i flera plan

I en bostad som har flera plan ska minst entréplanet vara tillgängligt och användbart. Om enbart entréplanet är tillgängligt och användbart, ska det på entréplanet finnas tillgång till samtliga bostadsfunktioner. Om de fullvärdiga bostadsfunktionerna finns på andra plan, får bostadsfunktionerna på entréplanet ha begränsad dimensionering.

Allmänt råd

Entréutrymme i bostadslägenhet som normalt anses tillgängligt och användbart bör dimensioneras så att det är möjligt att vända med rullstol (svängradie minst 1,3 meter) med beaktande av inredning och övrig fast inredning.

3:452 Utrymmet för matlagning

I utrymmet för matlagning i en bostad ska det finnas plats för fast inredning och utrustning som kan göras tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Allmänt råd

Fritt avstånd i köksutrymme mellan till exempel vägg och fast inredning eller liknande situationer bör normalt vara minst 1,3 meter med tanke på tillgänglighet och användbarhet.

3:453 Rum för personlig hygien

Minst ett rum för personlig hygien i en bostad ska vara tillgängligt och användbart för en person med nedsatt rörelseförmåga. I detta rum ska det finnas plats för fast inredning och utrustning som ska vara projekterad och utförd så att den kan göras tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Allmänt råd

Ett hygienrum i bostadslägenhet som anses vara tillgängligt och användbart kan exempelvis utformas så att fritt avstånd vid ena sidan av wc-stolen är minst 0,9 meter vilket ger möjlighet att t.ex. placera dusch eller badkar samt att det medger plats för medhjälpare, till exempel genom att badkar tas bort. Hygienrummet bör samtidigt dimensioneras så att ett fritt utrymme motsvarande minst rullstolens svängradie finns framför wc-stol, tvättställ och övrig inredning samt att passage kan ske till och från hygienrummet med rullstol. Dimensionerande mått för inomhusrullstol ges i avsnitt 3:123. Hygienrum kan även utformas på flera andra sätt förutsatt att tillgängligheten och användbarheten tillgodoses.

3:454 Utrymme för sömn och vila

I en bostad ska det gå att ordna tillräcklig utrymme för assistans längs båda långsidorna samt vid fotändan av minst en säng i minst ett utrymme för sömn och vila. För bostäder med delade bostadsfunktioner gäller kravet i varje boendeenhet.

Allmänt råd

En sängplats i bostadslägenhet som normalt anses tillgänglig och användbar bör utformas så att fritt avstånd är minst 1,2 meter vid sidan av sängen. Detta är dock under förutsättning att fotplattor på rullstol går in under sängen så att det går att vända med rullstol, annars bör dimensionerande rullstolsmått (1,3 meter) tillämpas.

3:455 Balkong, terrass eller uteplats

Minst en balkong, terrass eller uteplats till en bostad ska vara tillgänglig och användbar samt väl placerad. Om det utöver en sådan balkong, terrass eller uteplats finns fler terrasser så räcker det att de enkelt kan göras tillgängliga och användbara i efterhand.

3:456 Tillgängliga och användbara bostadskomplement

Förvaringsutrymmen enligt avsnitt 3:21, postboxar, tvättstugor, avfallsutrymmen, sopnedkast och andra bostadskomplement ska vara tillgängliga och användbara.

3:5 Krav vid ändring av byggnader och tomter gällande tillgänglighet, användbarhet, utformning, rumshöjd och driftutrymmen

3:51 Anpassning och avsteg vid ändring av byggnader

Vid ändring av en byggnad ska både tillgänglighet och användbarhet samt byggnadens särdrag och kulturvärden beaktas. Kraven på tillgänglighet och användbarhet enligt avsnitt 3:4 gäller för den del av byggnaden som ändras. Avsteg från kraven på tillgänglighet och användbarhet får göras om det finns synnerliga skäl med hänsyn till ändringens omfattning och byggnadens förutsättningar. Regler om hur avsteg får göras finns i avsnitt 1:22 och i avsnitt 3:56 – 3:58.

Allmänt råd

Att ett av kraven enligt avsnitt 3:4 inte kan uppfyllas fullt ut kan inte tas som intäkt för att göra avkall på övriga krav i avsnitt 3:4.

I entréer till flerbostadshus, arbetslokaler och lokaler dit allmänheten har tillträde som har nivåskillnader innanför huvudentrédörren bör en ramp, hiss eller annan lyftanordning installeras. En förutsättning är att det finns tillräckligt utrymme och att installationen utförs så att byggnadens kulturvärden kan behållas.

Nivåskillnader mellan hygienrum och utrymmet utanför dörren bör utjämnas. Golvnivån i hygienrum bör inte höjas om tillgängligheten och användbarheten därmed försämras. I de fall golv i hygienrum behöver höjas lokalt för att få lutning mot golvbrunnen kan avsteg från kravet på tillgänglighet och användbarhet göras om det finns synnerliga skäl.

Viktiga målpunkter i byggnader liksom gångtytor, trappor och ramper samt manöverdon bör vara lätta att upptäcka och hitta fram till för personer med nedsatt orienteringsförmåga. Detta kan till exempel handla om att kontrastmarkera.

Dörrar som ska vara tillgängliga och användbara, och som inte uppfyller kraven i avsnitt 3:435, bör breddas om det inte finns synnerliga skäl för avsteg.

Om en publik lokal har en eller flera toaletter för allmänheten bör minst en toalett vara tillgänglig och användbar.

Kraven på ljudmiljö enligt 3:442 bör uppfyllas om det inte finns synnerliga skäl för avsteg. Om kraven inte går att uppfylla i hela lokalen, exempelvis pga. att det inte finns plats för tillräcklig absorptionsmängd, bör de åtminstone uppfyllas i delar av lokalen.

Samlingslokaler och receptioner bör utrustas med teleslinga, IR-system eller någon annan teknisk lösning så att de blir tillgängliga och användbara för personer med nedsatt hörsel.

Hygienrum i bostadslägenheter bör göras så tillgängliga och användbara som möjligt. Är det inte möjligt att flytta väggarna bör man i alla fall placera toalettstol, tvättställ, dusch och badkar i förhållande till varandra på ett ändamålsenligt sätt. Se även avsnitt 3:453.

Avfallsutrymmen bör vara tillgängliga och användbara.

Synnerliga skäl för avsteg kan till exempel vara att

- åtgärden skulle medföra en förvanskning av en särskilt värdefull byggnad,
- det i bostadslägenheter exempelvis inte finns utrymme att bredda dörrar.

3:511 Försämring av tillgängligheten

Försämring av tillgängligheten och användbarheten får endast ske om

- byggnaden även efter ändringen uppfyller kraven i avsnitt 3:4 i denna författning,
- det krävs för att byggnaden ska få godtagbara egenskaper avseende hälsa och säkerhet eller avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga och personer med nedsatt orienteringsförmåga eller för att tillvarata byggnadens kulturvärden, eller
- försämringen kan anses vara försumbar.

3:512 Ändrad användning

Vid ändrad användning ska ändringens omfattning bedömas utifrån om den nya användningen ställer högre krav på tillgänglighet och användbarhet i byggnaden jämfört med den tidigare användningen.

3:513 Vid tillbyggnad

En tillbyggnad i entréplanet av ett en- eller tvåbostadshus får utformas med en nivåskillnad som inte är tillgänglig och användbar, i ett kommunikationsutrymme mellan den tillbyggda delen och den befintliga byggnaden om

- det finns skäl enligt 3:441 eller med hänsyn till stads- och landskapsbilden,
- det inte medför att den befintliga bostaden försämras med avseende på tillgänglighet och användbarhet, och
- nivåskillnaden utan svårighet kan göras tillgänglig och användbar i efterhand.

3:514 Ändringar av flerbostadshus

Vid ändringar av flerbostadshus med fler än två våningar ska en tillgänglig och användbar hiss eller annan lyftanordning installeras, om sådan saknas. Kravet gäller om ändringen innefattar större ingrepp i trapphus, omdisposition av planlösningar eller omfattande ingrepp i byggnadens stomme.

Kravet behöver inte uppfyllas om det finns skäl enligt 3:56, 3:57, eller 3:58, eller om det med hänsyn till boendekvaliteter är olämpligt.

Allmänt råd

Ett sätt att tillgodose kravet på hiss kan vara att installera en hiss i en tillbyggnad i anslutning till trapphuset.

När en vind inreds till nya bostadslägenheter, i flerbostadshus med fler än två våningar, bör hiss eller annan lyftanordning installeras om sådan saknas. Finns det en hiss får man bedöma i varje enskilt fall, om hissen behöver dras upp till de nya bostadslägenheterna.

Krav på utformningen av tillgängliga och användbara hissar och andra lyftanordningar finns i avsnitt 3:437. Ytterligare regler om hissar, rulltrappor och rullramper finns i finska handels- och industriministeriets hiss säkerhetslag (FFS 1134/2016), tillämpad på Åland genom landskapslag (2017:40) om tillämpning på Åland av rikets hiss säkerhetslag.

3:52 Tillgänglighet och användbarhet för tomter

Allmänt råd

För sådana ändringar av en byggnad som är bygglovspliktiga ska tomten anordnas så att den uppfyller kraven i avsnitt 3:3 i den utsträckning som är skäligt med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper. För att tomten ska bli mer användbar bör

- nivåskillnader vid övergången mellan olika typer av gångytor och platser, som t.ex. vid övergångsställen, utjämnas till 0-nivå med en 0,9–1,0 meter bred yta som lutar högst 1:12,
- markbeläggningar på gångytor normalt vara fasta, jämna och halkfria,
- parkeringsplatser, angöringsplatser för bilar, friytor, gångytor, trappor och ramper ha markeringar och kontraster mot omgivningen, och

i övrigt den kravnivå på tomter som anges i avsnitt 3:3 eftersträvas.

3:53 Bostadsutformning

Bostäder ska dimensioneras, disponeras, inredas och utrustas med hänsyn till sin långsiktiga användning. Den kravnivå som anges i avsnitt 3:21 ska eftersträvas. Regler om ändring av byggnader finns också i avsnitt 1:2.

Allmänt råd

När hela eller delar av byggnader får en ny funktion bör normalt sett högre krav kunna uppfyllas jämfört med när man behåller befintlig funktion.

Kraven i avsnitt 3:21 bör tillämpas när t.ex. vindar, kontor, skolor eller vårdanläggningar ändras till bostäder. Detsamma gäller när bostäder enligt avsnitt 3:217 eller andra specialbostäder byggs om till ordinarie bostäder.

Trots andra stycket i det allmänna rådet kan det finnas skäl att göra avkall på kraven i avsnitt 3:2 när större byggnader med stort djup eller bärande mellanväggar byggs om till studentbostäder. Detsamma gäller om ändring sker för att en kulturhistoriskt värdefull byggnad ska kunna få en ny funktion.

Planlösningar och inredning i befintliga ordinarie bostäder bör inte ändras enbart för att de inte fullt ut tillgodoser alla krav som ställs vid uppförande av nya bostäder, om det inte gäller tillgänglighet och användbarhet i hygienrum, se avsnitt 3:51 nionde stycket i det allmänna rådet.

3:54 Rumshöjd

Rumshöjden i byggnader ska vara tillräcklig för att undvika olägenheter för människors hälsa. Regler om ändring av byggnader finns också i avsnitt 1:22.

Allmänt råd

Rumshöjden i befintliga bostadslägenheter kan vanligtvis accepteras även om den är lägre än de rumshöjder som anges i avsnitt 3:22, och bör behållas om den är högre.

När t.ex. vindar, kontor, skolor och vårdanläggningar ändras till bostadslägenheter bör rumshöjderna i avsnitt 3:221 tillämpas. Regler om fri höjd finns i avsnitt 8:34. Regler om rumshöjd i arbetslokaler finns i avsnitt 3:223.

3:55 Avfallsutrymmen och avfallsanordningar

I eller i anslutning till en byggnad ska det finnas utrymmen eller anordning för hantering av avfall som kan nyttjas av alla brukare av byggnaden. Motsvarande kravnivå som anges i avsnitt 3:232 ska eftersträvas. Regler om ändring av byggnader finns också i avsnitt 1:22.

Allmänt

Hushållsavfall som av hygieniska skäl behöver lämnas ofta, som t.ex. matavfall, bör kunna lämnas så nära bostaden som möjligt. Avståndet mellan byggnadens entréer och utrymmen eller anordningar för avfall bör inte överstiga 50 meter för flerbostadshus.

Krav på tillgänglighet och användbarhet finns i avsnitt 3:3 och 3:4.

Regler för lokal avfallshantering finns i de kommunala renhållningsföreskrifterna.

Regler om utformning av driftutrymmen återfinns även i finska författningar om arbetarskydd. Regler om manuell hantering och belastningsergonomi återfinns även i finska författningar om arbetarskydd.

3:56 Varsamhet

En åtgärd ska anses vara varsam om en åtgärd följer det allmänna rådet i avsnitt 1:2211.

3:57 Förbud mot förvanskning

En åtgärd ska inte anses medföra en förvanskning av en särskilt värdefull byggnad om åtgärden följer det allmänna rådet i avsnitt 1:2233.

3:58 Särskilt värdefull byggnad

Vid bedömning av om en byggnad ska anses vara särskilt värdefull, se föreskrifterna i avsnitt 1:2213.

Detaljerad ändringsspecifikation

Allmänt om skillnaderna mellan nuvarande föreskrifterna och de nya

Det nya kapitel 3 i Ålands Byggbestämmelsesamling (ÅBBS) innebär en omfattande uppdatering av de tidigare föreskrifterna, med målet att modernisera och anpassa reglerna. Till skillnad från den nuvarande versionen, som har fler detaljerade krav, har det nya kapitlet utformats mer generellt och flexibelt. Denna förändring syftar till att främja innovation samtidigt som grundläggande krav på tillgänglighet, användbarhet och säkerhet upprätthålls.

En central ändring är minskningen av detaljstyrning, särskilt inom bostadsutformning (3:2), där specifika mått och krav kopplade till bostadens storlek har ersatts av funktionsbaserade principer som 3:211 Lämplighet för sitt ändamål. Samtidigt har nya avsnitt, såsom 3:24 om kundtoaletter i livsmedelslokaler, tillkommit för att tillgodose Ålandsspecifika behov uttryckta av byggnadsinspektörer. Tillgänglighetskraven (3:4 och 3:5) har omstrukturerats för att ge tydligare vägledning vid nybyggnation och ändringar, med ökat fokus på att skydda byggnaders kulturvärden och säkerställa varsamhet (3:56–3:58).

Medan tabellerna nedan koncentrerar sig på att lyfta fram nya eller förändrade krav, har hela dokumentet genomgått en omarbetning i varierande omfattning – från mindre språkliga justeringar till mer genomgripande omformuleringar.

Avsnitt 3:1 Övergripande bestämmelser

Avsnitt 3:1 i det nya kapitel 3 i ÅBBS innehåller övergripande bestämmelser som anger syftet med föreskrifterna samt definierar centrala begrepp och dimensionerande mått. Jämfört med den nuvarande författningen har avsnittet utökats med en betydligt mer omfattande lista över definitioner (3:122) för att förtydliga terminologin och underlätta tillämpningen.

< - Nuvarade ÅBBS - Första "Allmänna" avsnittet - Nya ÅBBS - >	
3:11 Allmänt	3:11 Allmänt
3:111 Krav på tomter samt utformningskrav och tekniska egenskapskrav	
	3:112 Definitioner av särskilda begrepp och uttryck
3:112 Definitioner och begrepp	3:12 Definitioner
	3:121 Termer och uttryck
3:3113 Dimensionerande mått för rullstol	3:123 Dimensionerande mått

	Förklaring
3:11	Detta avsnitt innehåller föreskrifter och allmänna råd till 12 kap. 64–65 §§ i plan- och bygglagen avseende utformning av byggnader och tomter och tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga i byggnader och på tomter.

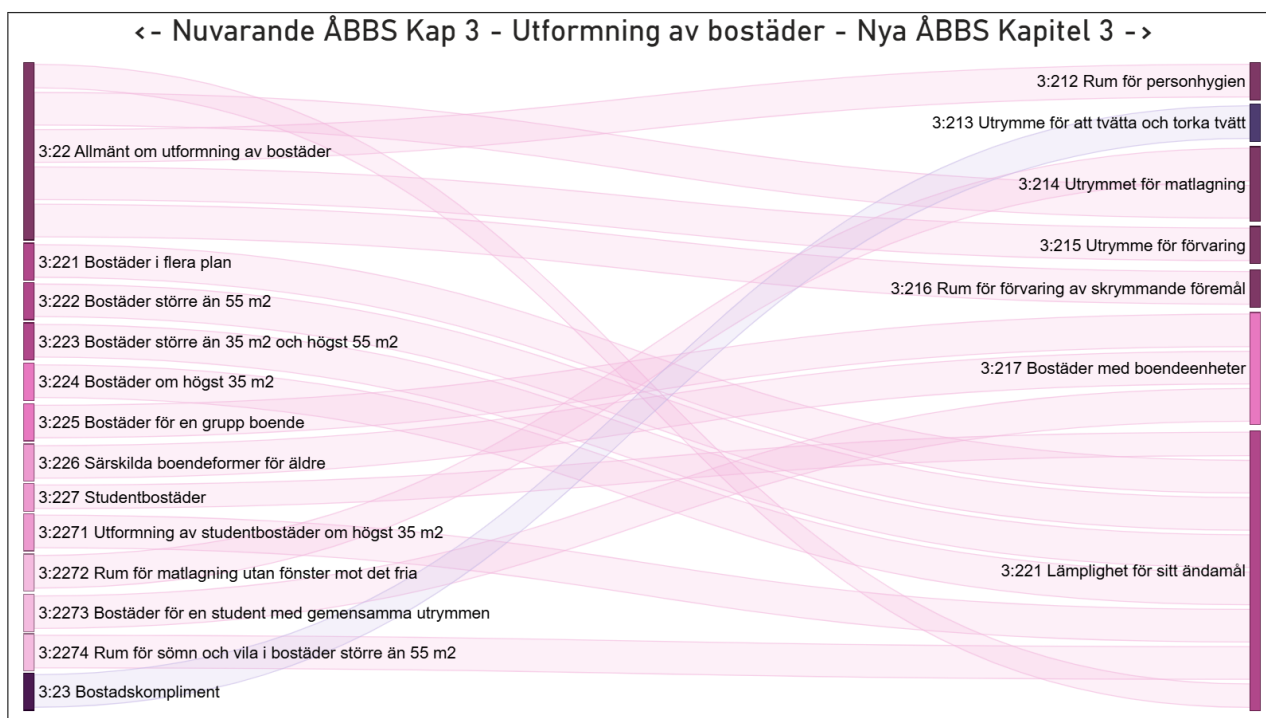
	Föreskrifterna beaktar även relevanta bestämmelser i 30 § 3 och 4 mom. och 64 § 4 mom. landskapslag (2020:12) om socialvård samt i 16 § 2 mom. äldrelag (2020:9) för Åland. Mindre avvikelser från föreskrifterna i detta avsnitt får göras i enlighet med avsnitt 1:21.
3:122	<i>avfallsanordningar</i>: Fasta anordningar för hantering av avfall, t.ex. sopsugar och maskinellt lyftbara storbehållare (nedgrävda och ytplacerade), <i>angöringsplats</i>: en plats för kortare tillfällig uppställning av bil eller annat fordon för på- och avstigning eller lastning och lossning, <i>boendeenhet</i>: del av bostad som är upplåten för enskilt bruk i bostäder där vissa bostadsfunktioner delas, <i>bostadsfunktioner</i>: funktionerna sömn och vila, samvaro, matlagning, måltider, hygien och förvaring, <i>särskilda boendeformer för äldre</i>: bostäder enligt 3 kap. 21 § 3 mom. Landskapslag(2020:12) om socialvård. <i>driftutrymmen</i>: Utrymmen som huvudsakligen används för byggnaders drift och skötsel, t.ex. fläkttrum, städutrymmen, hissmaskinrum, avfallsutrymmen, undercentraler och pannrum. <i>kommunikationsutrymme</i>: ett utrymme i en byggnad som huvudsakligen används till förflyttning, <i>livsmedelslokal</i>: en i artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 852/2004 avsedd byggnad, lokal eller del av en sådan samt andra platser där livsmedel är avsedda för försäljning eller annan överlåtelse tillverkas, förvaras, transporteras, saluförs, serveras eller på annat sätt hanteras, dock inte primärproduktionsställen. <i>matlagning</i>: beredning och förvaring av livsmedel, <i>publik lokal</i>: en lokal dit allmänheten har tillträde, <i>småhus</i>: Med småhus avses ett hus med högst två bostäder,
3:123	Då det i denna författning anges att tomter, byggnader eller delar av byggnader ska vara tillgängliga och användbara ska måtten för eldriven rullstol för begränsad utomhusanvändning (mindre utomhusrullstol) vara dimensionerande och utrymme för manövrering med rullstol ska finnas. Följande mått är dimensionerande: - planmått 0,70 x 1,50 meter, - vändmått av en cirkel med diametern 1,50 meter, och - öppningsmått för fri passage minst 0,80 meter. I enskilda bostäder är dock följande mått för manuell eller liten eldriven rullstol dimensionerande - planmått 0,70 x 1,20 meter, - vändmått av en cirkel med diametern 1,30 meter, och - öppningsmått för fri passage minst 0,76 meter.

3:2 Utformning och rumshöjd, driftutrymmen och kundtoaletter i livsmedelslokaler

Avsnitt 3:2 motsvarar i huvudsak avsnitt 3:2 Bostadsutformning i den nuvarande ÅBBS, men avviker markant från tidigare detaljstyrning. Istället för specifika krav baserade på bostadens storlek och användningsområde introduceras en mer generell princip i 3:211 Lämplighet för sitt ändamål, som fokuserar på funktionell utformning och långsiktig användbarhet.

Gruppboenden, relevanta för exempelvis äldre och studenter, regleras nu i 3:217 Bostäder med boendeenheter. Tidigare avsnitt 3:23 Bostadskomplement har ersatts av flera specifika avsnitt: 3:213 Utrymme för att tvätta och torka tvätt, 3:215 Utrymme för förvaring, och 3:216 Rum för förvaring av skrymmande föremål, för ökad tydlighet.

Ett helt nytt avsnitt, 3:24 Antal toaletter för kunder i livsmedelslokaler, har tillkommit som en Ålandsspecifik anpassning på begäran av byggnadsinspektörer för att möta lokala behov.

	Förklaring
3:211	Lämplighet för sitt ändamål En bostad ska utformas och dimensioneras för bostadsfunktionerna. Utformningen och dimensioneringen ska göras med hänsyn till - sin långsiktiga användning, - bostadens storlek, - det antal boende som den är avsedd för, - behovet av avskiljbara delar av rum, och - den inredning och utrustning som behövs.
3:214	Utrymmet för matlagning Ett utrymme för bostadsfunktionen matlagning ska ha fast inredning och utrustning för matlagning. Den fasta inredningen och utrustningen ska vara dimensionerad för det antal personer som bostaden är avsedd för.
3:217	Bostäder med boendeenheter - Bostadsfunktionerna samvaro, matlagning och måltider får delas av flera boendeenheter som är avsedda för en person. De delade funktionerna ska finnas i anslutning till boendeenheter. De

	delade funktionerna ska vara dimensionerade så att de är lämpliga för det antal personer som delar dem. Bostadsfunktionen matlagning får delas av högst tolv personer. (<--Nytt krav) - Rum för personhygien får delas av högst tre boendeenheter som är avsedda för en person. Rummet ska finnas i anslutning till, och på samma plan, som boendeenheterna. - Bostadsfunktionerna samvaro, matlagning och måltider får delvis delas av flera boendeenheter som är avsedda för flera personer, som komplement till funktionerna i boendeenheterna. - I särskilda boendeformer för äldre, med boendeenheter, får bostadsfunktionerna samvaro, matlagning och måltider delvis delas av flera boendeenheter, som komplement till funktionerna i boendeenheterna. De delade funktionerna ska finnas i anslutning till boendeenheterna. För särskilda boendeformer för äldre får punkterna 1–3 inte tillämpas. För särskilda bostäder för personer med nedsatt funktionsförmåga får ingen av punkterna tillämpas.																														
3:22	Rumshöjd Rumshöjden ska vara tillräcklig för att undvika olägenheter för människors hälsa och vara anpassad till rummets avsedda användning.																														
3:24	3:24 Antal toaletter för kunder i livsmedelslokaler Det ska finnas ett tillräckligt antal toaletter för kunder, anslutna till ett effektivt avloppssystem. Toaletterna får inte vara direkt förbundna med utrymmen där livsmedel hanteras och ska vara ändamålsenligt utrustade. Det är även tillåtet att kundtoaletterna finns i närheten av livsmedelslokalen. <i>Allmänt råd</i> <table><tr><th>Antal kundplatser</th><th>Antal Toaletter (för kvinnor)</th><th>Antal toaletter (för män)</th></tr><tr><td><25</td><td>En gemensam toalett räcker</td><td></td></tr><tr><td>26–50</td><td>1</td><td>1 + 1 urinoar</td></tr><tr><td>51–100</td><td>2</td><td>1 + 2 urinoarer</td></tr><tr><td>101–150</td><td>3</td><td>1 + 2 urinoarer</td></tr><tr><td>151–200</td><td>3</td><td>2 + 2 urinoarer (eller 1 + 3)</td></tr><tr><td>201–250</td><td>4</td><td>2 + 3 urinoarer</td></tr><tr><td>251–300</td><td>4</td><td>2 + 4 urinoarer (eller 3 + 3)</td></tr><tr><td>301–400</td><td>5</td><td>3 + 4 urinoarer</td></tr><tr><td>>400</td><td>Från fall till fall</td><td></td></tr></table>	Antal kundplatser	Antal Toaletter (för kvinnor)	Antal toaletter (för män)	<25	En gemensam toalett räcker		26–50	1	1 + 1 urinoar	51–100	2	1 + 2 urinoarer	101–150	3	1 + 2 urinoarer	151–200	3	2 + 2 urinoarer (eller 1 + 3)	201–250	4	2 + 3 urinoarer	251–300	4	2 + 4 urinoarer (eller 3 + 3)	301–400	5	3 + 4 urinoarer	>400	Från fall till fall	
Antal kundplatser	Antal Toaletter (för kvinnor)	Antal toaletter (för män)																													
<25	En gemensam toalett räcker																														
26–50	1	1 + 1 urinoar																													
51–100	2	1 + 2 urinoarer																													
101–150	3	1 + 2 urinoarer																													
151–200	3	2 + 2 urinoarer (eller 1 + 3)																													
201–250	4	2 + 3 urinoarer																													
251–300	4	2 + 4 urinoarer (eller 3 + 3)																													
301–400	5	3 + 4 urinoarer																													
>400	Från fall till fall																														

3:3 Tillgänglighet och användbarhet på tomter

Avsnitt 3:3 motsvarar nuvarande 3:12 Tillgänglighet och användbarhet på tomter i ÅBBS kapitel 3. Tidigare avsnitt 3:122 Tillgängliga och användbara gångvägar, angörings- och parkeringsplatser m.m. har delats upp i 3:311 Tillgängliga och användbara gångvägar och 3:312 Angörings- och.

Nya avsnitt har tillkommit för att täcka ytterligare aspekter av tomtens användning: 3:32 Framkomlighet för räddningsfordon, 3:321 Räddningsväg, 3:33 Skydd mot olyckor, och 3:34 Säkerhet vid användning vid uppförande av vissa andra anläggningar än byggnader. Dessa nya avsnitt innehåller i sin tur specifika underavsnitt för att detaljera kraven.

< - Nuvarande ÅBBS Kapitel 3 - Tillgänglighet och användbarhet på tomter - Nya ÅBBS Kapitel 3 - >	
I nuvarande ÅBBS finns endast avsnittet "3:12 Tillgänglighet och användbarhet på tomter". I nya finns nu även "3:32 Framkomlighet för räddningsfordon, samt "3:33 Skydd mot olyckor"	
3:12 Tillgänglighet och användbarhet på tomter	3:3 Tillgänglighet och användbarhet på tomter
3:121 Tillämpningsområde	3:31 Tillämpningsområde
3:1221 Gångytor på tomter	3:313 Gångytor på tomter
3:1222 Ramper på tomter	3:314 Ramper på tomter
3:1223 Kontraster och markeringar på tomter	3:314 Kontraster och markeringar på tomter
3:1224 Belysning för orientering på tomter	3:316 Belysning för orientering på tomter
3:1225 Orienterande skyltar på tomter	3:317 Orienterande skyltar på tomter
3:122 Tillgängliga och användbara gångvägar, angörings- och parkeringsplatse...	3:311 Tillgängliga och användbara gångvägar
	3:312 Angörings- och parkeringsplatser
	3:34 Säkerhet vid användning vid uppförande av vissa andra anläggningar än byggnader
	3:341 Avfallsanordningar
3:34 Saknas helt i nuvarande författning	3:342 Fasta lekredskap
	3:343 Fasta bassänger
	3:344 Dammar, fasta brunnar och fasta behållare
	3:32 Framkomlighet för räddningsfordon
	3:33 Skydd mot olyckor
	3:332 Gångvägar
Saknas helt i nuvarande författning	3:332 Ledstänger
	3:333 Öppningar i mark
	3:312 Räddningsväg

	Förklaring
3:312	Angörings- och parkeringsplatser - I nuvarande ÅBBS kap. 3 står det att parkeringsplatser för rörelsehindrade ska kunna ordnas vid behov, men nu står det att parkeringsplatser för rörelsehindrade måste finnas på angöringsplatsen och vara självständigt användbara. - Om en parkeringsplats för rörelsehindrade har en laddstolpe ska stolpen placeras så att en person i rullstol själv kan ansluta kabeln. (I nuvarande finns ingenting om laddstolpar) <i>Allmänt råd</i> om långsgående parkeringsplatser – Långsgående parkeringsplatser ska vara minst 3,6 meter breda och 7,0 meter långa.
3:32	Framkomlighet för räddningsfordon Avståndet från uppställningsplats för räddningsfordon till en byggnads angreppspunkter ska vara högst 50 meter. Om särskilda skäl föreligger får ett längre avstånd än 50 meter tillämpas. Med särskilda skäl avses skäl som beror på behovet av räddningsinsats utifrån byggnadens ändamål eller svårigheter att komma fram till byggnaden på tomten med räddningsfordon utifrån de geografiska förutsättningarna.
3:321	Räddningsväg En räddningsväg ska anordnas om ett avstånd på högst 50 meter enligt 3:32 första stycket inte är möjligt att uppnå genom uppställningsplats för räddningsfordon inom gatunätet eller motsvarande. Räddningsväg, inklusive in- och utfart och uppställningsplats för räddningsfordon, ska utformas och dimensioneras så att god framkomlighet uppnås.
3:331	Gångvägar Gångvägar mellan en byggnads entré och parkerings- och angöringsplatser ska utformas och dimensioneras för den avsedda användningen så att det går att använda dem på ett säkert sätt.

3:333	Öppningar i mark Öppningar i mark på en tomt ska ha hållfasta anordningar som skyddar mot fall. På en tomt där det med hänsyn till den avsedda användningen kan förväntas att yngre barn vistas utan ständig tillsyn av vuxna, ska dessa anordningar utformas så att yngre barn inte kan öppna, lyfta eller på annat sätt ta sig förbi dem. <i>Allmänt råd</i> Kravet gäller öppningar i mark som människor har anordnat. Öppningarna kan förekomma av flera olika skäl. Det kan till exempel vara kulvertar, ljusschakt, ventilationsbrunnar eller inspektionsbrunnar för teknisk infrastruktur. Det kan också vara andra typer av underjordiska byggnader och andra anläggningar som leder till öppningar i mark på en tomt. Kravet på anordningar som skyddar mot fall är alltså inte tänkt att omfatta öppningar i form av naturliga nivåskillnader, bergsskärningar eller bergsavsatser.
3:34	Säkerhet vid användning vid uppförande av vissa andra anläggningar än byggnader
3:341	Avfallsanordningar Öppningar i avfallsanordningar på en tomt ska ha skyddsanordningar. På en tomt där det med hänsyn till den avsedda användningen kan förväntas att yngre barn vistas utan ständig tillsyn av vuxna, ska skyddsanordningarna utformas så att yngre barn inte kan ta sig förbi dem.
3:342	Fasta lekredskap Fasta lekredskap på en tomt ska utformas och placeras så att risken för personskador begränsas. Underlaget till fasta lekredskap som kan innebära risk för fall ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador begränsas.
3:343	Fasta bassänger Fasta bassänger, avsedda för bad eller simning, ska ha skydd mot drunkning. Skydden ska utformas så att yngre barn inte kan ta sig förbi dem. Öppningar för utlopp i fasta bassänger avsedda för bad eller simning ska utformas så att risken för personskador begränsas.
3:344	Dammar, fasta brunnar och fasta behållare Dammar, fasta brunnar och fasta behållare som inte är slutna och där vätska förvaras, ska ha skydd som begränsar risken för drunkning. Skydden ska utformas så att de begränsar risken att yngre barn drunknar. Skydd i form av lock och galler på brunnar och fasta behållare ska - ha betryggande hållfasthet, och - utformas så att de begränsar risken för olyckor för yngre barn.

3:4 Utformningskrav och tekniska egenskapskrav gällande tillgänglighet och användbarhet vid uppförande av nya byggnader

Avsnitt 3:4 motsvarar nuvarande avsnitt 3:14 Tillgänglighet och användbarhet i byggnader i ÅBBS kapitel 3, med följande ändringar och tillägg.

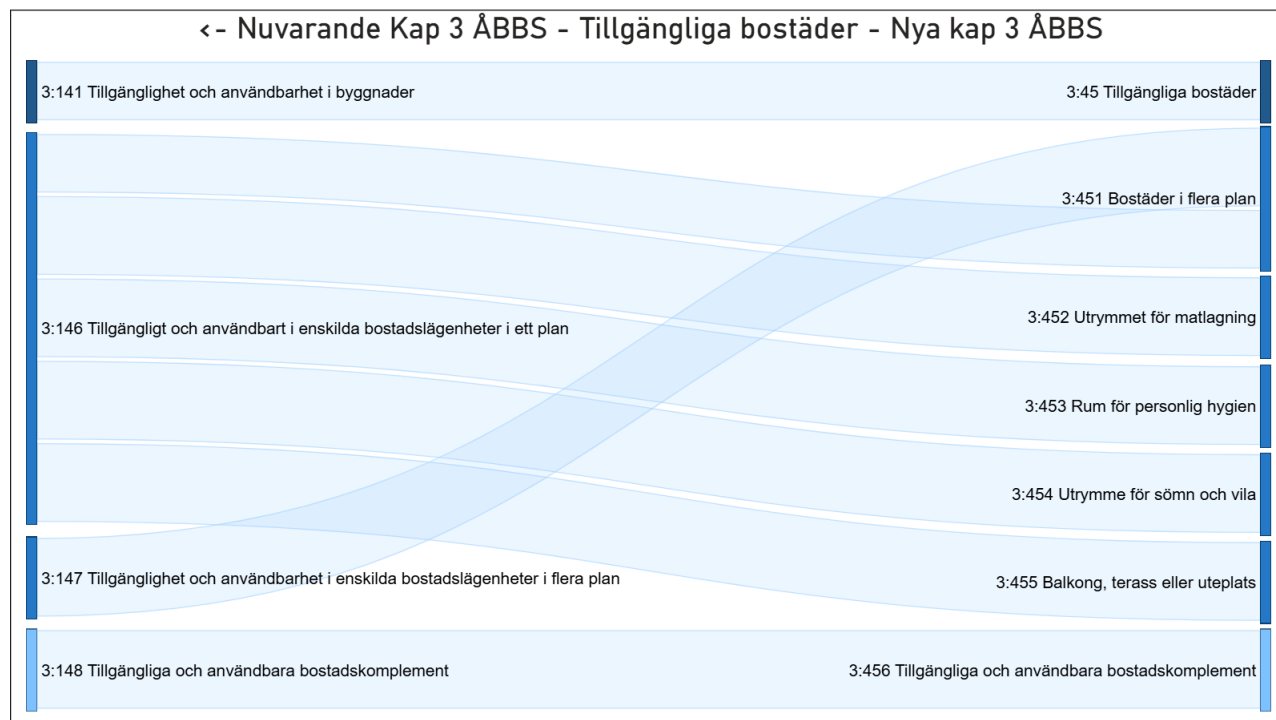
< - Nuvarande ÅBBS Kapitel 3 - Utformnings och tekniska egenskapskrav gällande tillgänglighet vid uppförande av nya byggnader - Nya ÅBBS Kapitel 3 - >	
I den nuvarande kap. 3 fortsätter motsvarande avsnitt in på bostäder, men i den nya har vi satt bostäder i ett eget avsnitt	
3:13 Tillgängliga och användbara entréer till byggnader	3:4 Utformnings och tekniska egenskapskrav gällande tillgänglighet och användbarhet vid uppförande av nya byggnader
3:131 Tillämpningsområde	
3:132 Allmänt	3:41 Grundläggande krav och avgränsning av tillämpningsområde
3:14 Tillgänglighet och användbarhet i byggnader	
3:141 Tillämpningsområde	3:42 Entréer till byggnader
3:142 Enté och kommunikationsutrymmen	3:43 Kommunikationsutrymmen
3:1421 Gångytor i byggnader	
3:1422 Ramper i byggnader	3:433 Ramper i byggnader
3:1423 Kontraster och markeringar i byggnader	3:432 Kontraster och markeringar i byggnader
3:1424 Belysning för orientering i byggnader	3:434 Orienterande skyltar i byggnader
3:143 Dörrar och portar	3:435 Dörrar och portar
3:143a Krav på hiss eller annan lyftanordning	3:436 Krav på hiss eller annan lyftanordning
3:144 Hissar och andra lyftanordningar	3:437 Hissar och andra lyftanordningar
3:145 Tillgänglighet och användbarhet i publika lokaler	3:44 Publika lokaler
3:1451 Ljudmiljö	3:441 Samlingslokaler
3:1452 Samlingslokaler	3:442 Ljudmiljö
3:1453 Tillgängliga och användbara toaletter	3:443 Tillgängliga och användbara toaletter

	Förklaring
3:42	Entréer till byggnader Tillgängliga och användbara entréer ska vara lätta att upptäcka. <i>Allmänt råd</i> - För att en entré ska vara lätt att upptäcka bör den vara - Kontrastmarkerad (se 3:315) och - Väl belyst (se 3:316). Orienterande skyltar bör utformas enligt avsnitt 3:317. <i>(Allt annat lika)</i>
3:431	Ramper i byggnader Ett vilplan ska vara utformat med hänsyn till användningen. Längden på vilplanet ska minst medge plats för en rullstol och en medhjälpare bakom.
3:435	Dörrar och portar • Manöverdon bör placeras så att de lätt kan nås från rullstol. En lämplig placering i höjddled är med centrum 90-110 cm från marken, och från hörn eller dörrblads framkant, minst 70 cm, men gärna 100 cm i ogynnsammaste läget. <i>(tidigare stod det bara som allmänt råd, och avståndet från golv var 80 cm)</i> • Manöverdon bör kunna hanteras av personer med nedsatt styrka eller nedsatt grip- eller precisionsförmåga eller av synskadade. <i>(synskadade fanns inte med som krav förut)</i>
	Tillgängliga och användbara toaletter • Den nya versionen specificerar att toaletten ska vara anpassad för personer med nedsatt rörelseförmåga eller nedsatt orienteringsförmåga och att den fasta inredningen och utrustningen ska vara "projekterad och utförd" för detta ändamål. Den gamla versionen saknar

	denna detalj och är mer generell, utan att nämna specifika användargrupper eller krav på utförande. • "Plats ska finnas för att vända med en rullstol, och för förflyttning i sidled mellan en toalettstol och en rullstol på båda sidor." • <u>Nytt allmänt råd</u>: fritt utrymme på båda sidor av toalettstolen på minst 0,8 meter, • <u>Nytt allmänt råd</u>: minst 0,25 meter avstånd mellan stolen och väggen bakom,
--	---

3:45 Tillgängliga bostäder

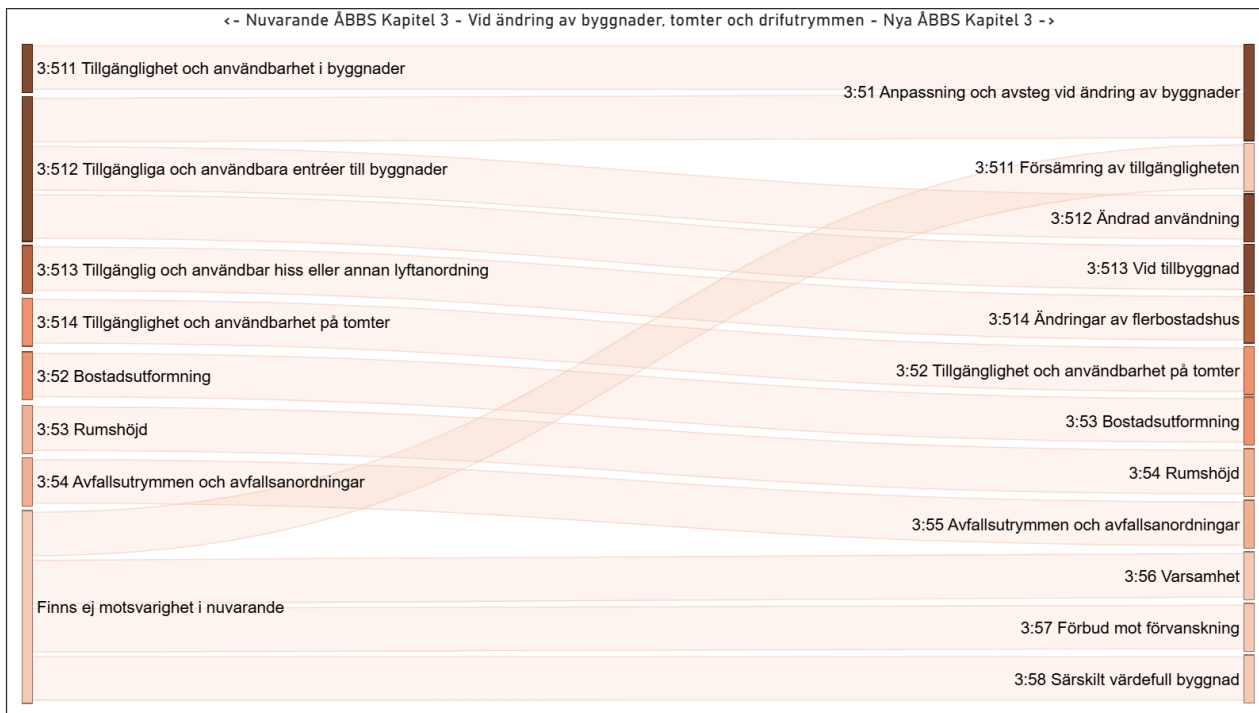
Detta avsnitt skiljer sig inte så mycket kravmässigt från det som är just nu.

	Förklaring
3:452	Utrymmet för matlagning I utrymmet för matlagning i en bostad ska det finnas plats för fast inredning och utrustning som kan göras tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelseförmåga eller personer med nedsatt orienteringsförmåga. - Tillägg om orienteringsförmåga är nytt.

3:5 Vi ändring av byggnader, tomter och driftutrymmen

Avsnitt 3:5 (tidigare 3:5 i nuvarande ÅBBS) lägger större vikt vid att skydda byggnaders särdrag och kulturvärden samt att undvika förvanskning, jämfört med den nuvarande versionen av kapitel 3, där dessa aspekter haft mindre fokus.

	Förklaring
3:51	Anpassning och avsteg vid ändring av byggnader ”Vid ändring av en byggnad ska både tillgänglighet och användbarhet samt byggnadens särdrag och kulturvärden beaktas.” – att byggnadens särdrag och kulturvärden skulle beaktas fanns endast som allmänt råd tidigare.
3:512	Ändrad användning Vid ändrad användning ska ändringens omfattning bedömas utifrån om den nya användningen ställer högre krav på tillgänglighet och användbarhet i byggnaden jämfört med den tidigare användningen.
3:513	Vid tillbyggnad En tillbyggnad i entréplanet av ett en- eller tvåbostadshus får utformas med en nivåskillnad som inte är tillgänglig och användbar, i ett kommunikationsutrymme mellan den tillbyggda delen och den befintliga byggnaden om - det finns skäl enligt 3:441 eller med hänsyn till stads- och landskapsbilden, - det inte medför att den befintliga bostaden försämras med avseende på tillgänglighet och användbarhet, och - nivåskillnaden utan svårighet kan göras tillgänglig och användbar i efterhand.
3:56	Varsamhet En åtgärd ska anses vara varsam om en åtgärd följer det allmänna rådet i avsnitt 1:2211.
3:57	Förbud mot förvanskning En åtgärd ska inte anses medföra en förvanskning av en särskilt värdefull byggnad om åtgärden följer det allmänna rådet i avsnitt 1:2233.
3:58	Särskilt värdefull byggnad Vid bedömning av om en byggnad ska anses vara särskilt värdefull, se föreskrifterna i avsnitt 1:2213.